

קו:

כל הבשר פרק שמיני חולין

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

א) ופרקי י"ט: מספחא דדיים פ"ג, ב) מהלך ש"ך ע"ד פ"א, ג) ו"כ ש"ך ע"ד פ"א, ד) ז"ל שפרישת ל"ב ש"ס, ה) מה"ס, ו) וי"ע ח"ט ש"ס ז"ל. ד"ה במרפסו וכו'.

מוסף רש"י
קידוש ידים ורגלים
במקדש עד הפרק.
מקום מינוי הקף והזרוע
ועדו: י"ט.

א) **עוד הפרק.** השני שנאמנע אצבעות דכין דמשום סרך תרומה בעלמא הוא דיו ארס נטל כמה שנוגע במאכל דהיינו ראשי אצבעות: לתרומה עד הפרק. פרק השלישי והוא גבגב ד(י): קידוש ידים ורגלים. מן הכיור: עד הפרק. העליון מקום חבור היד והזרוע: עד כלן לחולין. מראה היה צידו כמו שפירשתי:

ושמואל אמר. פרק החולין והתרומה שיון ולחומרא דפרק השלישי והוא שגבגב היד: משום דקטן הוא. ורגיל בתרומה לפיכך החמיר על עצמו להרגיל אף בחולין כן כתי שיהא רגיל בה: ומתנה. לאכילה ובלבד שזיהר מלנטפס ומלטמאס: פקתא

עד הפרק ^א קידוש ידים ורגלים במקדש עד הפרק ^א וכל דבר שחוצץ במבילה בגוף חוצץ בנשילת ידים לחולין ^ב בקידוש ידים ורגלים במקדש אמר רב עד כאן לחולין עד כאן לתרומה ושמואל אמר עד כאן בין לחולין בין לתרומה לחומרא ורב ששת אמר עד כאן בין לחולין בין לתרומה לקולא אמר בר הריא הוה קאימנא קמיה דרבי אמי ואמר עד כאן בין לחולין בין לתרומה לחומרא ולא תימא רבי אמי משום דכהן הוא דהא רבי מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי הוא ליואי ואמר עד כאן בין לחולין בין לתרומה לחומרא אמר רב: נוטל אדם את שתי ידיו שחרית ומתנה עליהן כל היום כולו אמר רבי אבינא לבני פקתא

קמיהו פריגות כרוב ודורמסקין ונתן בר קפרא רשות לאחד מן לברך וצפוף אלו דברים (שם דף ג.) תניא היו יושבים בבית המדרש הביאו מאור לפניהם בית הלל אומרים אחד מנכר לכולן ובפרק י"ד מנכרין (שם מ"ג:) תנן גבי מוגמר דלחד מנכר לכולן ויש לומר גבי ברכה דלמחלה שכל אחד מנכרין נאכל וליהנות לפיכך מצטרפין לה אכל בסוף שגבגב אכלו לא מצטרפין והא דאמרין דפרק י"ד מנכרין (שם דף ל.) רבן גמליאל חזקנין שהיו מסובים בעליה ביריחו והביאו לפניהם כותבות ואכלום ונתן ר"ג רשות לר' עקיבא לברך וקפן ובכר ברכה אחת מעין ג' היינו משום דר"ג לטעמיה דחשיב להו כפת דקאמר התם כל שהוא מו' המינים רבן גמליאל אומר ג' ברכות ואע"ג דר' עקיבא כרענן סבירא ליה דאמרי ברכה אחת מעין ג' לא בשביל להוציא כולל ברכ אלא ברכ לעצמו בקול רם להודיע להם הדלכה כרענן ומה שאין אנו נוהגין עכשיו לברך דלמחלה אחד לכולן אלא בפת בלתי חלה לפי שאין חוצץ עמו על הדין ועל הפירות ואפילו גבי פת תנן כבילד מנכרין (שם דף מ.) היו יושבים כל אחד מנכר לעצמו היסבו אחד מנכר לכולן וגבי יין פליגי התם בגמרא (דף מ"ג.) רב ור' יוחנן דרב סבר לא מהניא ליה היסבה ואיכא דאמרי לא בעיה היסבה ור' יוחנן אמר מהניא ליה היסבה ומיהו לר' עיון דפשת המשנה משמע דמייירי בברכה דלמחלה ובגמרא משמע דמייירי בברכה דנסוף גבי תלמידי דרב דאמרי ניכול למחא אנהר דינק בתר דכריכו יתבי וקא מצעיא להו היסבו אין לא היסבו לא או דלמא כו' משמע דלכ"ע דברכה דלמחלה הוה פשיטא להו דלא בעי היסבה דלא נסתפקו אלא לברכת המזון לחד דכריכו ועוד דלי בברכה דלמחלה פליגי רב ורבי יוחנן לרב מ"ש יין ממוגמר ואור דלחד מנכר לכולן וי"ל משום דמוגמר ואור נא להם הנאה בבת אחת אבל קשה דבהדיא תנן התם נא להם יין לאחר המזון אחד מנכר לכולם ואע"ג דאיכא למימר דשאי התם דמגו דמהניא היסבה לפת מהניא נמי לין דהכי נמי משני התם כי פריך ליה לרב מצרייחא דאורחין מ"מ הוה ליה לאקשויי טפי לרב ממתניתין ולשויי הכי אלא להכי פריך ליה ממתניתין דעל כרחק איירי בברכה דלמחלה דומיא דין שבתך המזון אבל ברייתא ע"כ איירי בברכה דנסוף מדבעי היסבה ולפי זה לאקשויי דוכתא לא בעי לאקשויי דוכתא לא בעי ולא נשאר דברים ובברכה דנסוף בעי לאקשויי דוכתא דין שבת בין בשאר דברים להלכה כרבי יוחנן ומיהו יש ליישב כולה מלתא בברכה דלמחלה והא דפריך לרב מצרייחא ולא ממתניתין משום דברייתא פריך לתרי לישני דרב ומה שלא נסתפקו תלמידי דרב עד אחר המזון לפי שבתחלה לא באו בבת אחת לנהר דינק אלא היו מתקלפין שם ליסע משם בבת אחת וכל אחד שהיה מגיע שם היה יושב ואוכל והיה מנכר לעצמו והא דמייירי שם ראייה ממתניתין דמייירי בברכה דלמחלה אע"ג דברכה המזון צענים מזהו ליתקן ודלמחלה אחד מנכר לחצורו מ"מ מייתי ראייה דכי אמרי ניול וניכול למחא דוכתא פלוגי בהיסבה דמיהו והוה מקום שהאחד מנכר לכולם בין בברכה ראשונה בין בברכה אחרונה ולא נשך אחד לכולם עד דקציעו: וכל דבר שחוצץ במבילה חוצץ בנשילת ידים לחולין. הקשה רב ר' אבהו רב ר' משה דמוספתא דמקואות מניא דפרק ו' כל החוצץ בכלים חוצץ בנהר ובגר צעט טבילה ונחולין אין חוצצין והכא קאמר דחוצצין וי"ל דהכא איירי לאכילה כדמוכח טבילה שמעמא והחמירו באכילה כמו בטבילה והתם בנגיעה ואיירי אף בחולין שנגעו על טהרת תרומה דלא החמירו וצריך ליהרר בשעת טבילה מטיט וצ"ק שחתא האפורן דחוצצין בטבילה כדתנן במסכת קואות (פ"ט מ"ג) וכל דבר שחוצץ בטבילה לר' כמו כן ליהרר בטבילה לאכילה וי"ל דבע"כ דברכה דלמחלה אין חוצץ דחוצצין נמי אינו חוצץ כדאמרין בפרק דעירובין (דף ד':): **אמר רב** עד כאן חוצצין ועד כאן אחרונה. דקתני בברייתא לחולין עד הפרק לתרומה עד הפרק כו' והיה מראה רב כדיו ופירש בקונטרס דעד הפרק לחולין הוא פרק ג' שנאמנע אצבעות ולתרומה עד הפרק שגבגב היד ובקדוש ידים עד הפרק העליון מקום חבור היד והזרוע ולא רצה לפרש בקונטרס דפרק לחולין הוא פרק ראשון שבראש האצבעות לפי שאינו שוב בכל האצבעות כמו בגודל אבל פרק האמצעי שוב ככולם ושמואל אמר דפרק לחולין ותרומה שיון לחומרא ולא פליג אברייתא אלא משום דכהן הוא ורגיל בתרומה לכן החמיר על עצמו להרגיל אף בחולין אבל לרב ששת אמר עד כאן בין לחולין בין לתרומה לקולא וי"ל דרב ששת מפרש הברייתא דפרק הראשון שבראש האצבעות לחולין ושני לתרומה שהוא פרק אמצעי ולא להקל על הברייתא קאמר אלא אדרב ושמואל דאמרי דפרק דתרומה הוא מקום חבור אצבעות ומפיסת היד ור"ת פירש ע"כ לחולין פרק ראשון כמו (י) שפירש רב ששת ולפירוש זה קשה ברייתא לרב ששת דלפירושו לר' לומר לרב ששת דחולין ותרומה דפרק ראשון לקולא ומיהו יש לדחות דלשמואל לחומרא היינו פרק שגבגב היד כמו קדוש ידים ובהו רב ששת להקל משמואל אבל אין לפרש כמו שפירש רב ר' אבהו דחולין עד הפרק שלישי לאצבעות ולתרומה כל פיסת היד פירוש עד הקנה ולקדוש ידים עד העלילה שקורין קוד"א ובע"כ והיא ראייה מספר הזהיר שכתוב שם אמר שמואל לחולין כל היד וזו אפשר לומר כן מדתניא דפרק האומר משקלי עלי (פרקי י"ט): משקל ידי ומשקל רגלי עלי ר' יהודה אומר ממלא אדם חצית ומכניס ידו עד העליל וברגל עד הארבעה ופריך וביד עד העליל ורמינהו קדוש ידים ורגלים בנמקדש עד הפרק ושני דאורייתא עד הפרק בנדרים הלך אחר לשון בני אדם אלמא אין קדוש ידים עד העליל ומיהו יתכן פירושו לפי מה שמפרש שם דעליל היינו אשיל"א והוא בית השחי מקום חבור הזרוע והכתף וכן פירש בקונטרס דפרק הזרוע ולקמן קלד: אבל קשה לר"ת דאמר בנדרים (דף י"ח:) ולא יתגר צינע אין חוצרין במקום שמויעין לא למטה ממחניהם ולא למעלה מאשיליהם אלא כנגד אשילי דיהוה והיינו כנגד קוד"א ששם דרך לחגור דאי בנדרים שחי אדרבה הוא מקום יזעה יותר ועוד ומה שכתב ולא למעלה דלמעלה הוה יזאר ואין יתגרו שם ועוד דבערכין (דף י"ט): קאמר ביד עד העליל וברגל עד הארבעה משמע דעליל באמצע היד כמו הארבעה באמצע הרגל ועוד דבאהלות (פ"א מ"ח) כשמונה רמ"ח אברים קתי ל' כפיסת היד ששה בכל אצבע שנים בקנה ושנים בנמרפק אחד בזרוע וארבעה בכתף משמע דמרפק הוא קוד"א שכן הוא הסדר ומרפק ועליל הכל אחד דהא בערכין (דף י"ט) קתני ר' יהודה ממתניתין דהם מניחין ידו על מרפקו ומרגום כל אשילי ידים דחוקקל (ב) כל מרפוקי ידיו ואין לפרש דקידוש ידים הוא עד בית השחי דהיינו עד הכתף דהא פריך בערכין ודאורייתא עד הפרק והא גבי מפילין כתיב ידך ומני דבי מנשה ידך וזו קיבורת ומשני דאורייתא קיבורת כו' קידוש ידים ורגלים הלכתא גמירי לה משמע דפרק דקידוש ידים ורגלים אין מגיע עד קיבורת וקיבורת מפרש רבינו תם קבורת שבר שזרוע כמו (ב"ב דף ה.) קיבורת דהיינו שהוא לשון קבורת ממש (י"ט) וי"ל דהיינו שחריית וכתבה עליהן כ"ה היום. מיתה דאמרין בערבי פסחים (דף ק"ו) הנוטל ידיו לא יקדש משום דקידוש מפקיין בין נטילת ידים לטעודה ואמר דפרק אלו דברים (ב"ב דף ג') כ"ה אומרים מהוין כוס ואח"כ נוטלין משום דחייב לנטילת הא מועיל מנא אפילו כל היום ואומר ר"ת דהיינו מילי שממנה שחרית ועוד וי"ל דאע"ג דמועיל מנא לרב אף שלא צעט הדמק היינו אס' אין מים בנסמך לו אי נמי יש לו וצריך לדברים אחרים: האי

ליחלק וי"ל דה"ק ש"ת אין מומזין על הפירות פירוש אין חובה לומר על הפירות אפילו בעת שלשה מדלא נתנו לו ואין חילוק בפירות בין ג' לבין ואכתי לא ידעין אס' יכול לומר בשנים בפת או בפירות אפילו בג' או אסור כמ"ד אס' רזו לומר אין מומזין אלא מדברין כל חד וחד לחודיה שמע מינה דמזוה ליתקן דאס' איתא דמותר לומר לא היה מנכר כל אחד לעצמו אלא היה מנכר אחד לחברו ואומר נכרך שאכלנו משלו כדי להוסיף שבה למקום ואכתי לא ידעין אלא שצענים אסור לומר נכרך שאכלנו משלו אבל צלא נכרך שמתן יכול אחד לנכרך ולפטור חבירו אבל מדתניא שנים שזכו מזהו ליתקן דכ"ה כו' אלמא דצעניהם ידעין לנכרך חייבים שניהם לנכרך ואל"מ ומ"ש ברכה דנסוף דכל אחד מנכר לעצמו מצרכה דלמחלה דאחד מנכר לכולן דמוכח ככ"ל מנכרין (בבב"ב דף נ"ט.) גבי תלמידי (ד"ב) דהוה יתבי קמיה דרב קפרא ואיתו

רבינו גרשום

פירות (זו היא) פליגא רב נחמן דאמר רב נחמן כו' כלומר דאפי' רוצה ליתול ידיו לא שקינן ליה: לחולין עד הפרק: עד פרק העליון לפי: עד פרק העליון של אצבעות: לחומרא עד פרק שני. לקדוש ידים ורגלים במקדש עד פרק שלישי: עד כאן לחולין כלומר עד פרק ראשון לחולין עד פרק שני לתרומה: לחומרא דאמר רבינו חייא בר אבהו כו' כלומר לחומרא עד פרק שלישי: לבני

או למחלה ז"ל וכו' שם דלחד וכו' ומהם אפרו דכתיב הוה טובם נדרים שמואל תנן למחלה לקולא.